

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

УДК 378 : 796 «18/19»

Т. Г. Діба
ORCID ID 0000-0001-8636-0792

СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НАПРИКІНЦІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТЬ

Автором проаналізовано становлення вітчизняної системи професійної освіти. Проаналізовано передумови міжнародного значення професійної підготовки фахівців фізичного виховання. Розглянуто етап розвитку фахової освіти фахівців фізичного виховання до Жовтневої революції як важливий у становленні системи професійної підготовки кадрів в Україні. Проаналізовано внесок у вирішення проблеми професійної підготовки фахівців фізичного виховання П. Лесгафта, О. Бутовського, І. Боберського, О. Анохіна.

Ключові слова: професійна підготовка; фізичне виховання; система фізичної освіти; П. Лесгафт; О. Бутівський; І. Боберський; О. Анохін.

Вступ. Сьогодні в суспільстві знань першорядного значення набуває інтелектуальний капітал, що найбільш ефективно формується в рамках системи вищої освіти, яка забезпечує необхідну соціалізацію індивіда. Найважливішою передумовою ініціативності, соціальної активності є освіченість, тобто вміння індивіда орієнтуватися в різних сферах сучасного суспільства. Стати висококваліфікованим фахівцем, активним учасником наукового або ділового життя сучасного суспільства можна тільки пройшовши курс навчання у вищому навчальному закладі (Quennerstedt M., Larsson H.). Передати досягнення сучасного суспільства наступному поколінню без спеціалізованої формальної освіти неможливо. Професійну підготовку фахівців фізичного виховання та спорту досліджували такі науковці, як: Г. М. Арзютов, О. Ц. Демінський, В. І. Завацький, А. П. Конох, Л. П. Сущенко, О. В. Тимошенко, Б. М. Шиян, Ю. М. Шкретій.

Мета статті є висвітлення особливостей становлення та характеристика етапів розвитку професійної підготовки фахівців фізичного виховання наприкінці ХІХ – на початку ХХ століть.

Важливим етапом міжнародного значення у професійній підготовці викладачів фізичної культури стала модернізація Центрального гімнастичного інституту в Стокгольмі (1813 р.), створення Центрального інституту гімнастики в Берліні (1848 р.) та Військове училище гімнастики в Жуанвільде-Пант, Франція (1852 р.) (Діба Т.Г., 2011, с. 11). Відтак, ХІХ століття стало початком професійної підготовки фахівців фізичного виховання на державному рівні.

Створення основ німецької гімнастики пов'язано з іменем Фрідріха Людвіга Яна (1778-1852) та

Ернста Айзелена (1792-1846). Ян був здебільшого організатором та ідейним керівником, Айзелен – практиком та спеціалістом з класифікації фізичних вправ. «Систему» Яна стосовно школи розвинув швейцарець Адольф Шпісс (1810-1858): як доповнення до вправ на відкритих майданчиках він розробив різноманітні вправи з ручними снарядами, перешкикуванням, висами й опорами, а Ернст Айзелен розробив методику викладання та виготовив наочні таблиці. Напряму Яна – Айзелена – Шпісса в гімнастиці отримав широке розповсюдження у військових підрозділах, школах, спортивних товариствах (Кун Л., 1982, с. 26).

Як зазначає Л. Кун, представник шведського напряму Пер Хенрік Лінг (1776-1839) першим у Європі розробив у гімнастиці напрям, який враховував життєдіяльність організму, на основі фізичної культури давнього та середньовічного Китаю (Кун Л., 1982, с. 28). Серед методичних вказівок Лінга, які потім перетворилися на канонізований збір правил, кожне заняття починається з розминки, основна частина уроку присвячується елементам підвищеної інтенсивності з утриманням положення, що сприяє розвитку сили. Завершується заняття звичними вправами на розслаблення (Діба Т. Г., 2011, с. 12).

Серед фахівців у галузі фізичного виховання, які працювали над науковим обґрунтуванням форм рухів, були Георг Демені (1850-1917) та Петро Францевич Лесгафт (1837-1909).

Реформування російської освіти в кінці ХІХ – на початку ХХ століття суттєво не вплинуло на розвиток фізичного виховання школярів. В навчальних закладах практикувалися марші, вільні рухи, вправи зі спортивним інвентарем, ігри для молодших класів

і спорт для старших. Але єдина система фізичного виховання, як і підготовка фахівців з фізичної культури, були відсутні. Тому педагогічна і спортивна громадськість з великим інтересом сприймала передові ідеї про фізичний розвиток людини, її природні можливості.

Вивчення прогресивного досвіду та тривалі наукові суперечки у зазначений період, за даними Г. І. Приходько, призвело до появи вітчизняних авторських розробок, як то: «Система фізичної освіти» П. Лесгафта (1894), «Система гімнастичних вправ для цивільних навчальних закладів» О. Бутовського (1891), «Українська система тіловиховання» І. Боберського (1901), «Природна система фізичних вправ. Російська система гімнастики» О. Анохіна (1910) (Приходько А. И., 1999, с. 143). Зазначені методики були спрямовані на гармонійний розвиток людини та на вирішення проблеми професійної підготовки фахівців фізичного виховання при цьому кожна з них ставила специфічні завдання і пропонувала власні засоби їх вирішення. Розглянемо їх детальніше.

За даними А. В. Шабуніна, з вересня 1877 року при Другій Петербурзькій військовій гімназії П. Ф. Лесгафтом було офіційно відкрито 2-х річні навчально-гімнастичні курси. На них П. Ф. Лесгафт читав лекції з анатомії і керував на 2-му курсі усіма практичними заняттями, включаючи гімнастику і фехтування. Практичні завдання з фізики, хімії, гігієни та анатомії проводилися в лабораторіях і кабінетах Медик-хірургічної академії, а курс лекцій з фізіології читав І. М. Сеченов, дослідження якого відкрили шлях до пізнання загальних закономірностей, та призвели до формування нового погляду на питання фізичного виховання та спортивного тренування (Шабунин А.В., 1989, с. 65).

У 1896 р. Товариство сприяння фізичному розвитку (ОСФР) за пропозиції П. Ф. Лесгафта затвердило «Положення про тимчасові курси для приготування керівниць фізичних вправ та ігор», розробило статут і програму курсів та призначило П. Ф. Лесгафта завідувачем (Шабунин А.В., 1989, с. 67). На курсах вивчалися наступні дисципліни: фізичні вправи, теорія рухів, фехтування, педагогіка, психологія, історія психології, історія педагогіки, анатомія, фізіологія, гігієна, органічна хімія, фізіологічна хімія, ботаніка, креслення, фізика, математика, хімія, зоологія, механіка, опір матеріалів, малювання. Отож, перелік дисциплін свідчить, що слухачки отримували хорошу загальну і спеціальну освіту.

Система фізичної освіти викладена П. Ф. Лесгафтом у праці «Керівництво з фізичної освіти дітей шкільного віку» (1888-1901), де запропоновано принцип наукової обґрунтованості фізичної освіти на базі використання методів дослідження – педагогічних, медико-біологічних, психологічних; розроблено принципи професійної підготовки фахівців з фізичної освіти, що по суті,

є вищою спеціальною освітою; обґрунтованість вікового підходу у фізичній освіті; представлена класифікація фізичних вправ; встановлено взаємозв'язок фізичної освіти з розумовим і естетичним вихованням, показана освітня роль рухових дій у трудовій, військовій сфері та повсякденному житті людини; зроблено значний внесок у практику фізкультурної освіти жінок.

Одним із засновників фізкультурної освіти військових того часу, за даними В. В. Драги, М. Д. Зубалій, був Олексій Дмитрович Бутовський (1838-1917) – член 1-го складу Міжнародного олімпійського комітету (МОК) 1894 року, представник Росії на I Олімпійських іграх сучасності в Афінах 1896 року; видатний теоретик та практик фізкультурного руху. Після закриття військовим міністром Росії І. С. Ванновським «Курсів Лесгафта» полковнику О. Бутовському доручили створення «інших курсів гімнастики» (Бутовський О. Д., 2007, с. 8-11).

Дослідники стверджують, що будучи засновником наукової системи фізкультурної освіти військовослужбовців, О. Д. Бутовський розумів, що людина – одночасно і цілісний організм, і особистість. Працюючи в Головному управлінні військових навчальних закладів (ГУВНЗ) О. Д. Бутовський уперше теоретично обґрунтував необхідність отримання військовими не лише загальної, а й спеціальної фізкультурної освіти, пов'язуючи її з формуванням природних рухових навичок (біг, ходьба, метання тощо), зумовлених генетичною програмою фізичного розвитку людини та прикладною фізичною підготовкою, характерною для конкретної професійної діяльності (військової, виробничої). Викладаючи історію, теорію і методику тілесних вправ, О. Д. Бутовський намагався сформувати у слухачів кращі якості, які необхідні мислячій військовій людині: прагнення до пізнання нового, любов до праці, жадобу до знань, усвідомлення власної людської гідності. Він переконливо пропагував і впроваджував у життя військовослужбовців принцип всебічного, гармонійного розвитку особистості офіцера. (Зубалій М.Д., Зубалій В.М., 2005, с. 47-50).

Праці О. Д. Бутовського «Что такое физическое образование?», «Телесные упражнения как предмет преподавания», «Общие правила преподавания телесных упражнений», «Из чтений по истории и методике телесных упражнений», «Записки по истории и методике телесных упражнений», «Образовательные свойства телесного упражнения», пропагували ідеї фізичного виховання у Росії та були цінними посібниками не тільки для слухачів Головної гімнастико-фехтувальної школи, але й для всіх, хто цікавився питанням фізичного виховання. О. Б. Сунік відзначає, що «Бутовський в осмисленні деяких аспектів фізичного виховання пішов далі, глибше Лесгафта, як і багатьох інших авторитетів того часу» (Бутовський О. Д., 2007, с. 15).

Фундаментом для розроблення на українських землях, що входили до складу Російської імперії, теорії фізичного виховання стало активне вивчення зарубіжного педагогічного досвіду у галузі фізичного виховання, який переймався ще з 30-х рр. XIX ст. Водночас педагогами і лікарями, зокрема О. Анохіним, О. Бутовським, О. Духновичем, П. Лесгафтом, С. Миропольським, Є. Покровським та ін. велися дискусії про те, які завдання, принципи, методи, засоби та організаційні форми повинні скласти основу вітчизняної системи фізичного виховання, про систему професійної підготовки фахівців галузі фізичного виховання (Цьось А. В., 2005, с. 34).

За даними, О. М. Вацеби, Іван Боберський (1873-1947) був першим українським педагогом, який організував курси підготовки кваліфікованих вчителів руханки, які залучали широкі кола громадськості в містах і селах до фізичної культури, працювали над популяризацією Сокільського руху та пропагували його серед різних верств населення. І. Боберський розробив спортивну термінологію, котрою користувалися, на той час, всі вчителі руханки; вперше на території України, організовує жіночі спортивно-гімнастичні товариства. І. Боберського за життя називали «батьком українського тіло виховання» (Вацеба О.М., 1997, с. 134). Започатковані принципи Сокільської системи виховання досі є незмінними у сучасній системі фізичного виховання (Романчик Х., Савка І., 2013, с. 3-8): принцип всебічного розвитку особистості, принцип патріотичного виховання, принцип оздоровчої спрямованості.

Сокільська ідея ввібрала в себе найкращий досвід шведської, німецької, французької й інших систем тіловиховання, відіграла велике значення в житті багатьох слов'янських народів наприкінці XIX століття, вона приваблювала своїм демократизмом, гармонійним поєднанням духовності й тілесності, сприяла національному самостворенню. І. Боберський прагнув до ідеалу гармонійно розвиненої особистості, щоб вишколити цілу націю, піднести рівень її національного розвитку, активізації, єдності (Діба Т.Г., 2011, с. 15).

Кінець XIX – XX ст. є дуже важливим періодом у становленні системи фізичного виховання на теренах Російської імперії, яка отримала подальший розвиток у радянський період історії України, а також за часів незалежності.

Вперше диплом вчителя фізичної культури в Києві було видано на перших курсах підготовки вчителів в 1912 році (Левітас Ф.Л., 2012, с. 9-17). Ф. Л. Левітас зазначає, що О. К. Анохін добре розуміючи, що центральною фігурою навчального процесу є вчитель, став ініціатором і організатором проведення спеціальних курсів для вчителів фізичної культури з метою підвищення їх кваліфікації. Спільно з лікарем В. Крамаренком, О. Анохін розробив програму проведення курсів

для вчителів. За даними Ф. Л. Левітаса, матеріали Центрального державного кіно фотоархіву України імені Г. С. Пшеничного свідчать, що перші такі курси були проведені в Києві 1912 року, і О. К. Анохін був їх першим дипломованим керівником. Як зазначає автор, вперше програма курсів передбачала, крім стройової підготовки і гімнастичних вправ, роботи на спеціальних спортивних снарядах, заняття з легкої атлетики і спортивних ігор, великий курс теоретичних знань з педагогіки, анатомії, фізіології, гігієни. Курсовий процес завершався іспитами з основних дисциплін (теорія і практика) (Левітас Ф. Л., 2012, с. 9-17).

Як зазначає Г. І. Приходько, О. К. Анохін особливо опікувався проблемою організації підготовки фізкультурних кадрів. Підготовка вчителів гімнастики, на його думку, є «вимогою науки, життя й суспільства». Оцінюючи ситуацію, що складалася в країні, педагог наголошував: «У нас учителем гімнастики може бути хто завгодно: досить сказати, що він «сокіл» або «турнер», або член якого-небудь спортивного товариства і йому надають дітей (часто незалежно від статі) для навчання гімнастиці. Без знання анатомії, фізіології, гігієни, педагогіки й інших наукових дисциплін такий «викладач» є керівником здоров'я та фізичного розвитку наших дітей. Хіба це припустимо?». Отож, О. К. Анохін був глибоко переконаний, що довіряти справу виховання молодого покоління (зокрема фізичного) потрібно тільки вітчизняним фахівцям, оскільки: «Вони разом із гімнастикою повинні прищеплювати дітям національну гордість» (Приходько А.І., 1999, с. 152).

На думку дослідників, реалізацію завдань фізичного виховання у вітчизняній школі, за переконанням О. К. Анохіна, може забезпечити система, заснована на кращих досягненнях шведської та сокольської гімнастики та оптимальному їх поєднанні з іграми й елементами таких видів спорту, як легка атлетика, фехтування, боротьба, плавання, веслування, ковзання, лижі, танці. Дуже важливо, на його думку, з дитинства розвивати, з одного боку, дисципліну (стройові вправи), а з іншого – солідарність (ігри), індивідуальність (боротьба) й естетичні почуття (танці).

Системи фізичної освіти (професійної підготовки фахівців фізичного виховання) П. Лесгафта, О. Бутовського, І. Боберського, О. Анохіна для свого часу були одні з передових у світі, багато положень не втратили свого значення і до теперішнього часу, хоча вони, на жаль, не стали в Росії основою для національного фізичного виховання, оскільки царський уряд не мав державної програми в цій галузі освіти, а країна не мала ні кваліфікованих педагогів, ні спеціальної матеріально-технічної бази.

Висновки. Період, кінця XIX-XX ст. до Жовтневої революції, дуже важливий етап у становленні системи професійної підготовки кадрів в Україні. За даними Л. П. Сущенко, характер-

ними особливостями даного періоду становлення й розвитку вітчизняної системи професійної підготовки фахівців фізичного виховання та спорту в Україні у ХХ столітті є (Сущенко Л.П., 2003, с. 37): превалювання курсової системи професійної підготовки фахівців фізичного виховання та спорту; здійснення професійної підготовки вчителів та інструкторів фізичного виховання, викладачів гімнастики для військових підрозділів, інструкторів

спорту; у навчальних планах надання переваги загальноосвітній підготовці, вивченню медико-біологічних, спеціально-практичних дисциплін; надання Міністерству народної освіти провідної ролі у визначенні стратегії й тактики в професійній підготовці фахівців фізичного виховання, розробці нормативно-правової бази діяльності навчальних закладів різних форм власності.

Література

1. **Бутовський О. Д.** Вибрані твори. Упорядники В. В. Драга, М. Д. Зубалій, друге видання, перероблене і допов.: - К.: ВАТ «Поліграфкнига», 2007. – 288 с.
2. **Вацеба О. М.** Нариси з історії західноукраїнського спортивного руху. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1997. – 232 с.
3. **Диба Т. Г.** Вступ до спеціальності: фізичне виховання. Модуль 2: навч. посіб. / Т.Г. Диба, Т.В. Нестерова, О.М. Колумбет. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 108 с.
4. **Зубалій М. Д., Зубалій В. М. О. Д.** Бутовський - перший українець у Міжнародному олімпійському комітеті // Фізичне виховання в школі. - 2005.- №4.- С. 47-50.
5. **Куц Л.** Всеобщая история физической культуры и спорта / Куц Л. – М.: Радуга, 1982. – 399 с.
6. **Левітас Ф. Л.** Київська доба лікаря і педагога Олександра Анохіна / Фізична культура і здоров'я людини: історія, сьогодення, майбутнє (до 100-річчя першого київського диплома вчителя фізичної культури) : матер. Міжнар. наук.-практ. конфер., 18-19 жовт. 2012 р. / М-во осв. І науки, молоді та спорту України, Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, Ін-т спец. педаг. НАПН України, Благод. фонд. сприян. розв. осв. ім. Б.Грінченка; [редкол.: В.О.Огнев'юк, Л.Л.Хоружа, Н.М.Віннікова, Т.Г.Диба, Т.В.Нестерова]. – К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2012. – 340 с.
7. Освітологія: хрестоматія: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / Укладачі Огнев'юк В. О., Сисоєва С. О. – К.: ВП «Едельвейс», 2013. – 744 с.
8. **Приходько А. И.** Журнал «Красота и сила» (1913 г.) и его роль в развитии общественного физкультурного движения в Украине / А. И. Приходько // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2007. – № 12. – С. 118-122
9. **Романчик Х., Савка І.** Історичні віхи життєвого шляху Івана Боберського / Проблеми формування здорового способу життя молоді : Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, магістрантів та аспірантів; Під заг. ред. Сіренко Р.Р. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І.Франка, 2013. – 319 с.
10. **Сисоєва С. О., Соколова І. В.** Проблеми неперервної професійної освіти: тезаурус наукового дослідження: наук. видання / С. О. Сисоєва, І. В. Соколова / НАПН України. Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих, МОН Маріупольський гуманітарний ун-т – Київ: Видавничий Дім «ЕКМО», 2010. – 362 с.
11. **Сущенко Л. П.** Теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах: автореферат дисертації д-ра пед. наук: 13.00.04 / Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. - К., 2003, 42 с.
12. **Цьось А. В.** Розвиток фізичного виховання на території України з найдавніших часів до початку ХІХ ст.: автореф. дис... докт. наук з фіз.. виховання і спорту: 24.00.02 / Харківська держ. Академія фізичної культури. – Х., 2005. – 43 с.
13. **Шабунин А. В.** Лесгафт в Петербурге. М., 1989. – 197с.
14. **Quennerstedt M., Larsson H.** Learning movement cultures in physical education practice [Електронний ресурс] / М. Quennerstedt, Н. Larsson // Sport, Education and Society. – Published online: 21 Jan 2015. – DOI: 10.1080/13573322.2014.994490. – Режим доступу: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13573322.2014.994490#>

Т. Г. Дыба. СТАНОВЛЕНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ СПЕЦИАЛИСТОВ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ В КОНЦЕ ХІХ – НАЧАЛЕ ХХ ВЕКОВ

Автором проанализировано становление отечественной системы профессионального образования. Проанализировано предпосылки международного значения профессиональной подготовки специалистов физического воспитания. Рассмотрено этап развития профессионального образования специалистов физического воспитания до Октябрьской революции, как важного в становлении системы профессиональной подготовки кадров в Украине. Проанализирован вклад в решение проблемы профессиональной подготовки специалистов физического воспитания П. Лесгафта, А. Бутовского, И. Боберского, А. Анохина.

Ключевые слова: профессиональная подготовка; физическое воспитание; система физического образования; П. Лесгафт; А. Бутовский; И. Боберский; А. Анохин.

T. Dyba. THE FORMATION OF PHYSICAL EDUCATION SPECIALISTS' PROFESSIONAL TRAINING WHILE LATE XIX - EARLY XX CENTURIES

The author analyzed the formation of the national system of professional education. The preconditions of an international significance of physical education professional training were analyzed. The stage of physical education specialists' vocational education that was before the October revolution was examined as an important phase in the development of vocational training in Ukraine. There was the contribution to solving the problem of physical education professional training of Lesgaf P., A. Butovo, I. Boberskyi, A. Anokhin analyzed, and their methods were aimed to the harmonious development of man and to solving the problem of physical education professional training. P.F.Lesgaf officially opened two-year long training and gymnastic courses; he proposed the principles of scientific validity of physical education based on the usage of following research methods: pedagogical, biomedical, psychological; he also developed the principles of professional training in physical education. O.D. Butovskii was the founder of the scientific system of military serviceman physical education; he was the first to substantiate theoretically the necessity of military serviceman obtaining not only common, but also specialized physical education. I. Boberskyi was the first to organize a training courses for morning work-out qualified teachers; he developed a sports terminology for morning work-out teachers; and he was for the first in Ukraine to organize women's sports and gymnastic societies. O.K. Anokhin initiated and organized special courses for physical training teachers to improve their skills. The author notes that the described stage is very important in the development of professional training in Ukraine.

Keywords: professional training; physical education; system of physical education; P. Lesgaf; A. Butovskii; I. Boberskyi; A. Anokhin.

Рецензенти

С. О. Караман – д. п. н., проф.

І. М. Медведєва – д. п. н., проф.

Стаття надійшла до редакції 16.11.15

Прийнято до друку 26.11.15

УДК 37.0:37.013(477)

Н. В. Петренко

ORCID ID 0000-0002-5417-2612

ДО ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ

У статті розкрито основні напрями професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання. Ефективність професійної діяльності значною мірою визначає професійна компетентність фахівця фізичного виховання та спорту, яка являє собою інтегровану особистісну рису особи, яка формується на етапі навчання, остаточно сформовується і розвивається у процесі практичної діяльності та забезпечує компетентний підхід до вирішення професійних завдань, умов для удосконалення педагогічної діяльності.

Ключові слова: здоровий спосіб життя; освіта; професійна підготовка; фізичне виховання.

Вступ. Проблемі професійної підготовки майбутніх викладачів фізичного виховання, вчителів фізичної культури завжди приділялася належна увага у педагогічній теорії. Проблема професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту була предметом наукового дослідження таких вчених, як: Л. О. Демінська, Р. П. Каршук, Р. В. Клопов, Ю. О. Коваленко, А. П. Конох, Г. О. Остапенко, О. П. Панасюк, С. Ю. Путров, Л. П. Сущенко та інших.

Ефективність професійної діяльності значною мірою визначає професійна компетентність фахівця фізичного виховання та спорту, яка являє собою інтегровану особистісну якість особи (її капітал), яка формується на етапі навчання, остаточно сформовується і розвивається у процесі практичної

діяльності та забезпечує компетентний підхід до вирішення професійних завдань, умов для удосконалення педагогічної діяльності.

Мета статті: розкрити основні напрями пошуку вітчизняних учених і фахівців у галузі освіти щодо проблеми вивчення професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання.

Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання. Досліджуючи проблему професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту, Л. П. Сущенко визначила й обґрунтувала основні періоди становлення і розвитку вітчизняної системи професійної підготовки фахівців фізичного виховання та спорту в Україні у ХХ столітті (Сущенко Л. П., 2003). Професійна підготовка майбутніх фахівців